

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש

פרשת יתרו

943 הגיליון השבועי לכל יהודי

ח"י בשבת התשס"ה
(28.1.05)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

ספרים

שולחן-ערוך כרך ה

מאת רבי שניאור-זלמן מלאדי
בהוצאת קה"ת

כרך חמישי, על חלק יורה-דעה, בהוצאה חדשה של שולחן-ערוך-הרב. אותיות מאירות עיניים, מוגה משגיאות דפוס, בציון מקורות, הערות ומנהגים. 573 עמ'. טל' 03-9606018.

שמע שלמה כרך ה בארה של מרים

מאת הרב שלמה עמאר
בהוצאת שמע שלמה

למרות עיסוקיו של הרב הראשי לישראל הוא מגיש כאן שני ספרי שאלות ותשובות מעמיקים, העוסקים במגוון נושאים. השאלות בכרך הראשון מקיפות את כל חלקי השולחן-ערוך. הכרך השני כולו מיוחד לשאלות כשרות, מקצתן שנתעוררו באחרונה. טל' 03-6198745.

מחשבת החסידות

מאת הרב יואל כהן
בהוצאת ספריית אשל

המחבר, ה'חוזר' המפורסם, פרסם בשעתו סדרת מאמרים שבה הסביר סוגיות-יסוד בתורת החסידות. זה הכרך השני, שבו מכונסים עשרים ושמונה מאמרים, בעריכה מחודשת. 326 עמ'. טל' 03-704120-1700.

נפש האדם

מאת הד"ר מרים אדהאן
בהוצאת פלדהיים

זה ספרה השמיני של המחברת, העוסקת בחינוך ובתקשורת בין-אישית על-פי התורה. הספר הזה מכונן את האדם לתפיסה של הבנה, כבוד ואהבה כלפי הזולת, ובמיוחד בתוך המשפחה. 312 עמ'. טל' 02-6513947.

זמני השבוע

ירושלים ת"א	חיפה	באר-שבע	אילת	ניר-עוז
4:51	4:53	4:52	4:38	4:48
5:52	5:53	5:52	5:49	5:50
פקס: 03-9606169				
אינטרנט: www.chabad.org.il				
דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il				
נדפס בדפוס די-החמישה-כפר-חב"ד, טל' 03-9600280				
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות				
נא לשמור על קדושת הגיליון				

להיות אדם טוב ויהודי טוב

לאחר שהקב"ה בחר בנו מכל העמים, שוב אין יהודי יכול לחזור ולהיות סתם אדם טוב. שלמותו, אושרו ושמחת-חיוו, יבואו רק כשימלא את הדברים הנדרשים מיהודי

שמקיים את כל אלה — הוא אדם טוב. אבל מיהודי דורשים יותר.

תארו לעצמכם מורה שאינו ממלא את תפקידו כמורה, אבל מתנחם בכך שהוא 'אדם טוב'. או ראש-עיר כושל שמתהדר בטוב-ליבו. אכן, חשוב מאוד להיות אדם טוב, אבל מורה נדרש להיות גם מורה טוב וראש-עיר חייב להיות ראש-עיר טוב. על-אחת-כמה-וכמה עם-ישראל, שתפקידו המיוחדים אינם מקצוע ומשרה בלבד, אלא ייעוד-חיים.

לקדש את החיים

החובות האנושיות הרגילות הן חלק מועט בלבד מנורמות ההתנהגות הנדרשות מיהודי. ליהודי לא דיי להתנהג כ'אדם טוב'; עליו להיות גם 'יהודי טוב'. יהודי נדרש לקיים את הדברים המחייבים אותו בהיותו יהודי. יושר, צדק ומוסריות הם דברים מובנים מאליהם. לא בזה בלבד בא ייחודו של יהודי לידי ביטוי — אם-כי הניסיון ההיסטורי הוכיח, שהעם היהודי שמר על כללי מוסר ועל צלם אנוש טוב מעמים אחרים. אלא שהיושר והמוסר הם רק חלק קטן ממערכת הדרישות בחיי יהודי.

יהודי צריך למלא את ייעודו כ'ממלכת כוהנים'. ייחודו האמיתי הוא בקידוש חיוו, שגם חיי היום-יום שלו יהיו רוויים קדושה והתעלות רוחנית. לא די בכך שיהודי אינו נוגע ברכוש הזולת; גם ברכושו-שלו עליו להשתמש כיהודי — להיזהר מאיסור ריבית, לתת צדקה, לברך על המזון, לאכול כשר. אלה הדברים המקדשים את החיים השגרתיים ובאמצעותם היהודי ממלא את משימתו להיות 'גוי קדוש'.

לאחר שהקב"ה בחר בנו מכל העמים, שוב אין ביכולתנו להימלט מתפקידנו כיהודים. אין יהודי יכול לחזור ולהיות סתם אדם טוב. הוא יהודי, יש בו נשמה יהודית, יש לו כוחות של יהודי ושליחות של יהודי. שלמותו, אושרו ושמחת-חיוו, יבואו רק כשימלא את הדברים הנדרשים מיהודי. כי טוב להיות יהודי טוב.

לא-אחת אפשר לשמוע יהודי המתנצל על שאין הוא מקפיד לקיים את התורה ומצוותיה, והמתנחם בכך שהוא 'יהודי טוב'. הניסוח מוכר: 'ראה, אני לא שומר בדיוק את המצוות, אבל אני יהודי טוב. אני ממלא את חובותיי למדינה, לא פוגע באיש ומשתדל לעזור לזולת. העיקר זה להיות בן-אדם, לא?'

המשפט האמור היה יכול להיות נכון לגמרי, לולא מילה אחת שהשתרבה לתוכו — 'יהודי'. אילו היה בן-שיחנו אנגלי או רוסי או הודי או צרפתי, והיה מתאר את היותו אדם טוב וישר — זה היה בסדר גמור. זה מה שתובעים מבן-אדם בכלל — להאמין בקב"ה ולהתנהג ביושר ובצדק עם סביבתו. אבל מאיתנו, היהודים, דורשים הרבה יותר מזה.

עם של 'כוהנים'

במעמד הר-סיני בחר בנו הקב"ה מכל העמים והעלה אותנו למדרגת 'עם-סגולה'. בתורה מוגדרת מהותה של הבחירה בארבע מילים: "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש". כשם שבתוך עם-ישראל עצמו יש מי שנבחרו להיות מורמים מעם, כוהנים, הקרובים יותר מאחרים לעבודת הקודש, כך עם-ישראל, בתוך כלל האנושות, נתמנה להיות 'ממלכת כוהנים' — עם שלם שכולו קרבה יתרה אל הקדושה.

הבחירה הזאת של הקב"ה בעם-ישראל העניקה לו זכויות רבות, אך גם חובות. זו 'עסקת-חבילה' שאי-אפשר להפריד בין חלקיה. אי-אפשר ליהנות מהזכות של להיות יהודי, בלא למלא את החובות שהיהדות מטילה על האדם. או במילים אחרות: אי-אפשר להיות 'יהודי טוב' ולעשות רק מה שנדרש לעשות 'אדם טוב'.

השלמות הנדרשת מאומות-העולם מתומצתת בציוויים המכונים 'שבע מצוות בני-נוח'. אפשר להגדיר מצוות אלה ככללי-יסוד לחברה אנושית מתוקנת: להאמין בבורא-העולם ולכבדו, לא לרצוח, לא לפגוע בחיי המשפחה, לא להתאכזר לבעלי-החיים, לקיים מערכות צדק ומשפט שיבטיחו חיי-חברה תקינים וצודקים. גוי

לא די להאמין, חובה לדעת

של הקב"ה, שמהם עולה "חכמתו שאין לה ערך ולא קץ" — הם חלק מחובת הידיעה בה', שממנה יבוא האדם לחוש אהבה לה' ויראה מפניו.

מי רשאי לטייל

בכך מוסברת שאלה שעלולה להתעורר בהמשך דבריו של הרמב"ם: לאחר שהוא מוסיף ומאריך בעניינים הללו הוא קובע: "ואני אומר שאין ראוי לטייל בפרדס אלא מי שנתמלא כרסו לחם ובשר... לידע האסור והמותר". מדוע אפוא פירט הרמב"ם עניינים אלה (שמוגדרים 'פרדס') בספרו, שנועד "לקטן ולגדול"?

אלא גם כאן מדייק הרמב"ם בלשונו וכותב "לטייל בפרדס". 'טיול' פירושו להשתהות במקום, להתענג בו. זה באמת שייך רק למי שכבר 'מילא כרסו'. אבל עצם ידיעת היסודות הללו איננה בבחינת "לטייל בפרדס", אלא היא חובה החלה על כל אחד ואחד, בהיותה חלק מ"אנכי ה' אלוקיך".

(לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 114)

ספרו בחמש הלכות שבהן הוא מסביר מיהו הקב"ה, היותו ממציא כל נמצא, אדון כל הארץ וכו'. רק לאחר מכן הוא אומר: "ידיעת דבר זה — מצוות-עשה, שנאמר אנכי ה' אלוקיך".

מכאן אנו למדים מהי משמעות הציווי "אנכי ה' אלוקיך": האמונה הבסיסית בה' קיימת בליבו של כל יהודי מעצם הווייתו, וכאן מצווה אותנו הקב"ה שלא נסתפק באמונה כשהיא לעצמה, אלא נלמד ונבין לפחות את היסודות של ההכרה בקב"ה.

ידיעת הבורא

לכן מוסיף הרמב"ם ומאריך בהמשך הפרק את הדברים הקשורים להתייחסות הנכונה של האדם אל הבורא — לדעת שהוא אחד ואינו מורכב, שאינו גוף ולא דמות הגוף, שלא חלים עליו כל המושגים האנושיים וכו'. שכן ידיעת כל הדברים הללו היא חלק מקיום הדיבר הראשון.

גם הדברים שכותב הרמב"ם בפרק השני — תיאור "מעשיו וברואי הנפלאים הגדולים"

דיבר הראשון מבין עשרת הדיברות הוא "אנכי ה' אלוקיך". תשעת הדיברות הנוספים עוסקים בציוויים שעם-ישראל נדרש לעשות או להימנע מלעשות דברים מסויימים. אך מה המשמעות המעשית של הדיבר "אנכי ה' אלוקיך"?

אומר הרמב"ם שיש כאן מצוות-עשה — לדעת שיש אלוקים. וזה לשונו: "מצווה ראשונה ממצוות-עשה, לידע שיש שם אלוקה, שנאמר אנכי ה' אלוקיך". הגדרת דבר זה כמצווה מעורר תמיהה: הלא לא ייתכן ציווי בלא שיהיה מי שמצווה לעשות זאת. איך אפשר אפוא לצוות להאמין בה'? אם האדם כבר מאמין בה', הרי אין צורך בציווי, ואם חלילה אין הוא מאמין — מיהו המצווה עליו להאמין?

ללמוד ולהבין

כשמעיינים בתחילת ספרו של הרמב"ם מבחינים בשני פרטים רבי-משמעות. ראשית, הרמב"ם אינו משתמש במושג 'להאמין' אלא כותב 'לידע'. כלומר, הציווי הוא לדעת — ללמוד ולהבין. שנית, הרמב"ם פותח את

מן המעייין

נושא השבוע: שבת-קודש

אמרת השבוע

שאלה ותשובה

אב ובנו עניים התייצבו לפני רבי מאיר, רבה של קוברין, לדין-תורה. האב טען שאין לו אפשרויות מחיה ובנו חייב לפרנסו. הבן טען כנגדו שאין לו לפרנס את בני-ביתו, קל-וחומר את אביו. אמר להם רבי מאיר: "שובו אליי מחר, אבל אבקשם להפוך את טענותיכם".

כשבאו אליו למחרת ראו שהוא יושב במחיצתם של כמה מעשירי העיר. התחיל הבן לטעון, שאביו חסר-כול והוא חפץ לפרנסו. קפץ האב ואמר שהבן עצמו חסר-אמצעים וחלילה לו מלקחת מידו פרוטה.

פנה רבי מאיר אל העשירים: "בידכם הפתרון לשאלה הקשה הזאת — תנו לבן תרומה ביד נדיבה, שיוכל לפרנס גם את אביו וגם את בני-ביתו".

שנאמר: "לעשות את השבת" — שבני-ישראל עושים ומביאים תוספת קדושה ליום השבת.

(ספר המאמרים ת"ש)

קדושה מחייבת

בשבת עומדים כל ישראל בדרגה עליונה יותר מבשאר ימות השבוע, שהרי השבת נותנת להם נשמה יתרה. לכן הם מצווים להיזהר בתורה ומצוות בשבת יותר מבשאר ימות השבוע.

(אור התורה)

משבת לשבת

"את שבתותי תשמורו" (שמות לא, ג). "שבתותי" לשון רבים. בשעה שאדם מישאל עושה הבדלה, עליו להרגיש מיד את ההארה של השבת הבאה, כך שיהיו בידו תמיד שתי שבתות — זו היוצאת וזו הנכנסת.

(הבעל-שם-טוב)

למעלה מהעולם הבא

רבי ברוך ממז'בוז' היה אומר: מוותר אני על העולם הבא שלי בשביל שמירת שבת כהלכתה, שכן השבת היא למעלה ממדרגת עולם הבא.

לזכור ולא לאבד

אמרו חז"ל שהקב"ה אמר "שמור זכור בדיבור אחד". קודם שבאה השבת צריך אדם לקיים "זכור", לזכור את קדושתה, כדי שייכין עצמו לקבלה כראוי. אחרי השבת עליו לקיים את ה"שמור" — לשמור ולהיזהר שלא לאבד את הקדושה שקיבל ביום השבת.

(באר משה)

שיר השבת

"מזמור שיר ליום השבת". "מזמור שיר" — אנו מזמרים ושרים לה', "ליום השבת" — על שנתן לנו את יום השבת, לקדושה ולמנוחה.

(שערי חיים)

תוספת קדושה

"ושמרו בני-ישראל את השבת לעשות את השבת" (שמות לא, טז). יש שתי בחינות בשבת. הראשונה היא קדושת השבת שקיימת מצד עצמה, וצריכים רק לשמור עליה, ועל זה נאמר: "ושמרו". ויש הדרגה השנייה, שישראל, על-ידי עבודתם, מביאים תוספת קדושה ביום השבת, יותר מקדושתה מצד עצמה. זהו

רופא מבורך

הסיפור הבא התרחש לפני כמאה ושישים שנה, ומאז הוא עובר במשפחתנו מדור לדור ומסופר מאב לבן.

ראשית המעשה בעיר יאסי שברומניה. ר' פסח בן ר' זלמן פרידמן נמנה עם חסידיו והיה מבאי ביתו הקרובים של הצדיק רבי ישראל מרוז'ין. ר' פסח למד בבחורותו פרק בתורת הרפואה ולפרנסתו שימש בעיר-מגוריו רופא ורוקח.

ויהי היום ורבו, הצדיק מרוז'ין, ציונה עליו לעלות לארץ-ישראל ולהשתקע בה. "רואה אני בשורש נשמתך כי מקומך בארץ-הקודש", אמר לו. ר' פסח לא שש לגזרה הפתאומית שהטיל עליו הרבי, שכן באותם הימים הייתה ארץ-ישראל שוממה, ויושביה – מחוסרי פרנסה.

"במה אתפרנס ומהיכן אמציא אוכל לבני-ביתי, כאשר אזכה להקים משפחה?", הקשה ר' פסח בעגמומיות.

"ר' פסח יקירי", השיב לו הרבי לאחר הרחוק קל, "אם לעצתי תשמע, קבע את מושבך בצפת והוסף לעסוק במקצוע הרפואה". בדברו הוציא הרבי ממגירת שולחנו מטבע שנקרא 'נדל', נתנו לר' פסח והוסיף – "צא לדרך וה' ישלח מלאכיו לפניך ויצליחך בכל אשר תפנה".

על-אף החששות והלבטים חזקה הייתה על ר' פסח מצוות רבו – וכך עשה. אסף את מיטלטליו ויצא לדרך הארוכה, רבת-הסכנות. כאשר זכה לדרך על אדמת ארץ-ישראל עשה דבר רבו – פנה לעיר-הקודש צפת, ושם נטע את אוהלו.

באותו זמן הייתה צפת מאוכלסת יהודים יותר מכל שאר ערי הארץ. ר' פסח החל לעסוק ברפואה והמזל האיר לו פנים. מחלות לא חסרו, ולאבנתו הרפואית ולתרופות שרקח יצא שם טוב. הוא נקרא בפי כול 'דוקטור פסח'.

גם במישור האישי ראה ברכה והצלחה – מצא לו אישה טובה כלבבו, והיא ילדה לו בהמשך ארבעה בנים ובת.

זמן-מה לאחר עליית ר' פסח לארץ הגיעה ארצה פמליה מלכותית מפרוסיה, שבמרכזה הנסיכה, הלוא היא בת הקיסר. השיירה הגיעה מבירות הישר לצפת. בימי שהייתה של הנסיכה ופמלייתה בצפת, נתקפה לפתע מחלה קשה ומסתורית, שהרופאים לא מצאו לה מזור ואף לא הצליחו לעמוד על טיבה ומקורה.

להתמסר לתורה

בתורה מצויות סוגיות שאין להן שום משמעות מעשית. בתלמוד מצויים גם דיונים סבוכים בשאלות שלא יהיו לעולם. מדוע אנו עוסקים בהם? יש משיבים, שלימוד זה הוא כדי 'לחדד את השכל', אולם תורת החסידות אינה מסתפקת, כמוכן, בהסבר כזה, והיא נותנת הסבר מעמיק לאין שיעור.

הפרק החמישי בספר התניא מעניק הבנה מופלאה במהותה של התורה, ובתוך כך משיב רבנו הזקן על השאלה הנ"ל. אפשר לומר, שאין עוד ספר שנותן משמעות עמוקה כל-כך ללימוד התורה, כמו פרק ה בתניא. שם מבואר, שהתורה היא "חכמתו ורצונו של הקב"ה", וכאשר האדם לומד את התורה, הוא מתאחד התאחדות נפלאה עם הקב"ה עצמו, "להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה".

נוגע בנפש

כך הוא משיב על השאלה לשם-מה לומדים דברים שאין להם היבט מעשי: "אף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם, לבוא למשפט על טענות ותביעות אלו, מכל-מקום, מאחר שכן עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה, ששם יטעון זה כך וזה כך, יהיה הפסק כך – הרי כשהאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה, כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים, הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה, דלית מחשבה תפיסא ביה".

"כ"ק אדמו"ר הרי"צ מונה שלוש סיבות למה צריכים ללמוד תורה: "צריכים ללמוד תורה – כדי לדעת את דיני התורה במעשה, בפועל ממש. צריכים ללמוד תורה – כדי לקיים את התכלית של ירידת הנשמה למטה. צריכים ללמוד תורה – כדי לחזק את הנפש האלוקית, שהתורה היא מזונה" (איגרות-קודש שלו כך ה, עמ' רעז).

ועוד הוא אומר: "מי שקובע עיתים לתורה – הוא איש אחר לגמרי ממי שאינו לומד" (שם כך א, עמ' שפה). ולחלופין, "מי שאינו לומד תורה בכל יום, נהיה גס ובור ומזיק לכלל ישראל" (ליקוטי-דיבורים חלק א, עמ' סז).

תורת החסידות מדגישה את נחיצותה של קביעות עיתים לתורה: "לימוד התורה בכל יום ויום נוגע בנפש ממש, בנפש הלומד ובנפשות בני-ביתו. הלימוד יוצר בבית אוויר של תורה ויראת-שמים" (איגרות-קודש שם).

התחבולות לא יועילו

"כבודו של הבעל ואב הבית אינו נובע רק מהעובדה שהוא המפרנס ומספק את כל הצרכים, אלא מצד העניין הרוחני. הבית צריך לדעת ולחוש, כי הבעל והאב לומד 'מונה' בתורה ובריאת-שמים. ואז יש לו חן אחר לגמרי בעיני בני-ביתו והוא זוכה לשלום-בית אמיתי" (ליקוטי-דיבורים כך א, עמ' י).

יש טוענים שאינם יכולים לקבוע עיתים לתורה בגלל טרדות הפרנסה. על טענה זו אומר אדמו"ר הרי"צ: "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש-השנה, ומה שלא יעשה האדם, בכל התחבולות שבעולם, לא ירוויח פרוטה אחת יותר ממה שנקבע לו בראש-השנה. ההחליף את שעות הלימוד בטחנית מים – טיפשות היא, טיפשות פשוטה" (איגרות-קודש כך ח, עמ' קז).

להפך, דווקא "לימוד-תורה ברבים הוא כלי לפרנסה טובה – בגשמיות וברוחניות" (איגרות-קודש כך ג, עמ' סו). ועוד: "שיעורי תורה ברבים, בבית-הכנסת, הם פנסי אור ומקור הצלחה בגשמיות וברוחניות, ללומדים עצמם ולבני-ביתם" (איגרות-קודש כך י, עמ' שכת).

הרבי מבטיח: "מי שימסור עצמו לעורר על קביעת עיתים לתורה ברבים – התורה הקדושה לא תישאר חייבת לו. היא תביא לביתו שפע ברכה והצלחה, בגשמיות וברוחניות" (ליקוטי-דיבורים חלק א, עמ' 120). ועוד: "כאשר יהודי מגיע בערב לביתו, כשהוא עייף ויגע מעבודת יומו – שרוף מן השמש או קפוא מן הקור – ושומר על שיעורו, אזי התורה הקדושה בעצמה מעוררת רחמים עליו ועל בני-ביתו" (שם עמ' 126).

לאחר שבדק, דרש וחקר – קבע ר' פסח את סוג המחלה, עמד על שורשה והמליץ על תרופה מסויימת. מכיוון שאותו יום היה יום שישי והשעה כבר הייתה סמוכה לכניסת השבת, חשש ר' פסח להיכנס לספק חילול שבת, ונמנע מלרשום את המרשם. תחת זאת ירד בעצמו לבית-

אנשי הפמליה המודאגים פנו אל כל רופא בסביבה, שהיה מסוגל להושיט עזרה ולרפא את הנסיכה. בתוך כך הגיע לאוזניהם שמו של 'דוקטור פסח', ושמען הטוב של תרופותיו המיוחדות. עד מהרה הוזעק ר' פסח למיטת החולה הנכבדה.

המרקחת שבעיר ורקח במר-ידיו את התרופה. כעבור שעה קלה שב למיטת החולה והשקה אותה מן התרופה.

למרבה השמחה, פעלה תרופתו של ר' פסח על הנסיכה כתרופת-פלאים. בתוך שעה ניכרה הטבה של ממש במצבה. חלפו עוד כמה ימים והנסיכה יכלה לשוב ולעמוד על רגליה, בריאה ומאוששת כאילו לא הייתה חולה כלל.

אסירת-תודה לר' פסח – ואולי גם מתוך חשש שמא תשוב המחלה ותתקוף אותה – הציעה לרופא היהודי להצטרף לפמלייתה וללוותה בהמשך מסעה בארץ.

ר' פסח נענה עקרונית להצעה אך הקדים תנאי למעשה – לצרף אליו מניין יהודים, כדי שכל מקום יוכל להתפלל בציבור. גם שוחט ביקש לצרף אליו. כך הצטרפו לפמליית הנסיכה למעלה מעשר יהודים, שליוו אותה בכל תחנות ביקורה בארץ.

עם תום הסיור המלכותי חזרו ר' פסח והנלוים אליו לצפת. הנסיכה הודתה לו על שירותו הטוב והנאמן, בטרם המשיכה לביירות בדרכה למולדתה. לאחר מכן נשתכח העניין מלב כול (או, לפחות, כך נדמה היה).

חלפו שנים. יום אחד מת הקונסול הפרוסי בארץ-ישראל. עתה היה צריך למנות קונסול חדש, והכול המתינו להראות שייגעו מפרוסיה.

והנה הגיע שליח מיוחד שהביא עמו צו חתום מאת קיסר פרוסיה, המורה למנות לכהונת הקונסול את... ר' פסח. במכתב צויין כי הדבר נעשה על-פי המלצתה החמה של הנסיכה, שלא שכחה לו את חסדו עמה.

ר' פסח קיבל אפוא את התפקיד הרם, ומאותו יום והלאה נהגו בו הכול – יהודים כלא-יהודים – כבוד רב. בן-יניו של ר' פסח, ר' ראובן פרידמן ז"ל מירושלים – שאת הסיפור הזה שמעתי מפיו – סיפר כי כשהיה ר' פסח יוצא מביתו לרחובה של עיר,

היו פורשים לרגליו שטיח אדום ושני שומרי-ראש היו מלווים אותו ובידם מטה ארוך, שגולת-כסף בראשו. הם נהגו להקיש בו על הרצפה עם כל צעד, כמכריזים – פנו דרך לקונסול. כמו-כן רשאי היה ר' פסח להנפיק תעודת אזרחות פרוסית לכל מבקש.

ר' פסח חי בארץ-ישראל כארבעים שנה ונפטר בז' בתשרי תרמ"ה. הוא נקבר בצפת, מטרים מספר מקברו של האר"י ז"ל. צאצאיו של ר' פסח פזורים בכל חלקי הארץ והיו ממקימי המושבות הראשונות בגליל ומבוני ירושלים.

תודתנו למספר הסיפור, מלכיאל סלונמיסקי מירושלים – דור שישי לר' פסח פרידמן ז"ל

לא מוותרים על הרכוש היהודי

ומוודאים את קיומו של הנכס. לאחר מכן אנו בודקים את מצבו המשפטי, על שם מי הוא רשום, אם הולאם בידי השלטונות וכיוצא בזה. בשלב הבא אנחנו מעריכים את שווי הנכס, שכן לא תמיד כדאי המאמץ. לאחר מכן אנחנו מביאים את הנושא לערכאות, וכשמצליחים מוכרים את הנכס."

מלון של אדמו"רים

לדברי טאוב יש הצלחות לא-מעט. בימים האלה החברה מטפלת בכעשרה נכסים ברחבי פולין. אחד מהם הוא בית-מלון בעיירה ליד גדאנסק. "זו עיירה שאדמו"רים נהגו לנפוש בה לפני השואה. בדקנו וגילינו להפתעתנו כי בית-המלון פעיל עד עצם היום הזה. הנכס הזה שווה מיליונים, ובקרוב אנו מקווים כי יוחזר לידי בעליו."

לבד מההיבט הכלכלי רואה טאוב בפעילותו מלחמה בתופעה של 'הרצחת וגם ירשת'. "גירשו ושחטו את הורינו, וכעת יושבים בבתיהם ואף משתכרים מהם. זה דבר שהדעת אינה סובלתו", אומר טאוב.

טאוב בפולין: "דבר שהדעת אינה סובלתו"

רישומי הבעלות המקוריים של שני הנכסים. התברר כי הנכסים אכן רשומים על שם חיים-צבי טאוב. לאחר הליך משפטי שנמשך כשנתיים הושבה הבעלות על הנכסים לידי שני יורשיו.

חברה לאיתור והשבה

סיפור הצלחתם של האח והאחות לבית טאוב עבר מפה לאוזן, ואנשים החלו לפנות אל שלמה כדי שיעזור להם באיתור נכסיהם ובהשבתם לרשותם. מה שהחל כמתן עצות בלתי-מחייבות, תפס עד מהרה תאוצה, ובעקבות זאת הקימו שלמה טאוב ועורך-הדין הפולני את חברת 'לואסי' (=מורשת).

"בשלב ראשון אנו מאמתים את המידע שנמסר לנו

בימים האלה מצייני העולם שישים שנה לשחרור מחנה אושוויץ על-ידי כוחות הברית. כאן בארץ הגישה לפני כמה שבועות ועדה ממלכתית דוח מקיף על כספי הקרבנות שהופקדו בבנקים ארץ-ישראליים לפני המלחמה והיו רדומים כל השנים. רכושם של מיליוני הנספים יוסיף, ככל הנראה, להעסיקנו עוד זמן רב, כל עוד לא יבוא על פתרונו.

לבד מחשבונות הבנקים הרדומים הותירו אחריהם יהודי אירופה נכסי דלא-ניידי רבים. אנשים גורשו למחנות-עבודה ולתאי-הגזים ובאותה שעה השתלטו זרים על בתיהם, חנויותיהם, מפעליהם ואדמותיהם. האם אפשר בכלל, אחרי שישים שנה, לעשות משהו בנידון? לדברי שלמה טאוב מרעננה התשובה היא – בהחלט כן. הוא אומר זאת בעקבות ניסיון אישי שלאחרונה פרץ מתחום הפרט לתחום הכלל.

האב שתק

טאוב (56), כלכלן בהשכלתו, עלה ארצה מפולין, עם הוריו ואחותו, בהיותו כבן שנתיים. אביו, ר' חיים-צבי טאוב, תעשיין טקסטיל מצליח לפני המלחמה, מיעט לדבר בבית על שנות השואה ומה שקדם להן. "ידענו שאבא הותיר אחריו נכס בקרקוב", אומר טאוב. "רק לאחר שנפטר התחלנו לדבר על כך בקול רם עם אימא. לאחר שגם אימא הלכה לעולמה החלטנו, אני ואחותי, לבדוק את העניין לעומק."

הם שלחו למשרד עורכי-דין בקרקוב את כל המידע שהיה להם על נכסי אביהם. למזלם נפלה פנייתם לידי עורך-דין צעיר ושאפתן, שעמד על הפוטנציאל העסקי הגלום במקרה זה ובמקרים דומים. עורך-הדין גילה את הנכס המדובר, ולא זו בלבד – הוא גילה עוד נכס משפחתי. חשוב מכך, הוא הצליח להגיע אל

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

מי אומר 'תתקבל'?

שאלה: מניין התפלל, כשאבל ('חיוב') משמש שליח-ציבור. כשסיימו את תפילת לחש, ביקש אדם שאיחר לתפילה לומר את חזרת הש"ץ, כדי שתיחשב לו כתפילה בציבור. האבל ויתר לו. לפני קדיש 'תתקבל' ביקש האבל לומר את הקדיש, אך היו שטענו כי קדיש 'תתקבל' שייך לתפילת ה'חזרה', ולכן צריך לומר אותו מי שהתפלל חזרת הש"ץ.

תשובה: לענין תפילה בציבור: עיקר התפילה בציבור היא תפילת שמונה-עשרה, ויש להשתדל שכל המניין (ולפחות רובו, שישה אנשים) יתחיל אותה יחד. יש פוסקים שכתבו, שגם מי שמתפלל עם הש"ץ בשעת ה'חזרה' נחשב לו כתפילה בציבור.

לפי זה יכול המאחר להתפלל בלחש עם הש"ץ (יתחיל אחרי הא"ל הקדוש', ולפי הרמ"א – רק אם יכול לסיים קודם שיגיע הש"ץ ל'שומע תפילה'), ואין הוא חייב להיות

שליח-ציבור כדי שייקרא 'מתפלל עם הציבור'. ובפרט שלכתחילה לא יאמר 'חזרה' מי שלא התפלל בלחש. ולשאלת הקדיש: כתוב בפוסקים, שתפילת האבל לפני העמוד מועילה לנפש הנפטר יותר מאמירת קדיש (וכשיכול להתפלל בעצמו רצוי שיעשה זאת, שהרי הוא חייב בכבוד אביו, אלא-אם-כן מותר לאחר כדי למנוע צער או מחלוקת).

כשהיו כמה אבלים באותו מניין, נהגו שאחד היה ש"ץ עד סיום חצי-קדיש שאחרי חזרת התפילה, והשני התחיל מ'אשרי', כדי לומר קדיש 'תתקבל', כי יש מעלה מיוחדת בקדיש זה.

מכאן, שאף ש'תתקבל' נאמר רק אחרי תפילת העמידה וקשור בה, הוא נחשב המשך לתפילת-הציבור, ואינו חייב להיאמר דווקא על-ידי הש"ץ שחזר את התפילה.

מקורות: שו"ע או"ח סי' נב וסי' קט סי' א וקכד סי' ב, הג"ה ונ"כ, שו"ע אדמו"ר הזקן שם (קט א-ג. קכד, ג). רמ"א יו"ד סי' שצו סי' ד, וראה 'דברי סופרים' שם, ושי"ב. אשי ישראל סי' כ סי' ז-ט, פט"ו הע' כט. נטעי גבריאל ה"ל אבילות ח"ב פ"ב סוף הע' א, ופ"ג סי"א.

ביטוח רכב במחיר הטוב ביותר במדינה
 12 תשלומים שווים וולא ריבית
 שרות אישי 24 שעות ביממה
 ביטוחי חובה, צד ג' ופקיף יהודיים
 קבוצת גפן - המבטחת המורשת של הציבור הדתי
 1800-39-33-39

ספר שמוכרחים לקרוא
 נשמה עם עצמה
 סיפורם המרתק של בני-ישיבה, היוצאים למסע-רוחני בחיפוש דרך רוחנית בעבודת ה'. במהלך המסע הם מתלבטים בשאלות קשות ומגלים עולמות קסומים.
 ספר מסעיר, מחדש ומעורר מחשבה
 מאת מנחם ברוד
 הפצה: 'יודאיקה', 03-9606120

פותחים את ספר שמות עם "שולחן שבת"

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (וללא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120

